

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.80>

УДК 330.341.1

*В. Я. Вавринець,
аспірант кафедри менеджменту та маркетингу,
ПВНЗ «Європейський Університет»
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6284-8539>*

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*V. Vavrynets
Postgraduate Student, Department of Management and Marketing,
Private Higher Educational Institution «European University»*

FINANCIAL MECHANISMS FOR SUPPORTING INNOVATIVE ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE

Досліджено фінансові механізми підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні. Виявлено чинники, що впливають на динаміку фінансування інноваційних процесів у промисловому секторі. Встановлено, що фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні залишається незбалансованим, що обмежує їхні можливості щодо впровадження новітніх технологій та модернізації виробничих потужностей.

Здійснено системний аналіз стану фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в історичній ретроспективі та на сучасному етапі розвитку. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до фінансового забезпечення важливих інноваційних технологій. Встановлено, що у воєнний та післявоєнний періоди ключовим завданням фінансової політики є забезпечення доступу підприємств до необхідних ресурсів для стимулювання інновацій.

Дослідження показало, що орієнтація інноваційних процесів потребує синергії між бізнесом, державою, військово-промисловим комплексом і науково-дослідними установами, а також ефективної мобілізації фінансових ресурсів. Визначено перспективи використання краудінвестингу і краудлендингу для диверсифікації джерел фінансування інновацій в контексті післявоєнної відбудови.

The article examines the financial mechanisms supporting innovative activities of industrial enterprises in Ukraine. It identifies key factors influencing the dynamics of innovation financing in the industrial sector, including economic crises, armed conflicts, low investment attractiveness, and the absence of an effective state strategy for stimulating innovation. The study establishes that innovation financing in Ukraine's industrial enterprises remains unbalanced, restricting their ability to adopt advanced technologies and modernize production capacities.

A systematic analysis of the state of innovation financing in industrial enterprises has been conducted, considering both historical retrospectives and the current stage of development. The necessity of a comprehensive approach to financial support for critical innovative technologies, particularly in the defense industry, energy security, and other strategic economic sectors, has been substantiated. The research determines that during wartime and post-war periods, a key objective of financial policy is to ensure enterprises' access to the necessary resources for innovation stimulation.

The findings indicate that effective innovation processes require synergy among businesses, the state, the defense industry, and research institutions, along with the

efficient mobilization of financial resources. The study also highlights the potential of crowdfunding tools, such as crowdfunding and crowdlending, as viable means to diversify innovation financing sources in the context of post-war reconstruction. The study proposes strategies to improve the efficiency of financial mechanisms supporting innovative activities in Ukraine's industrial enterprises.

Future research should focus on developing adaptive and flexible financial models to support the stable growth of Ukraine's innovation ecosystem during post-war recovery. These models should address economic uncertainty, infrastructural losses, and high-risk conditions while facilitating the rapid restoration of the national economy and the technological transformation of the industrial sector.

Keywords: *innovations, innovative activity, industrial sector, financial support for innovation development.*

Ключові слова: *інновації, інноваційна діяльність, промисловий сектор, фінансове забезпечення інноваційного розвитку.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах наука, технології та інновації є ключовими чинниками економічного зростання, підвищення продуктивності й конкурентоспроможності національних економік. Для України, яка через повномасштабне російське вторгнення перебуває у стані структурних трансформацій та адаптації до глобальних викликів, актуалізується проблема поживлення економічного розвитку, модернізації виробництва і зміцнення позицій вітчизняних підприємств на міжнародних ринках. Досягнення цих цілей можливе лише за умови активного впровадження сучасних технологій, інтенсифікації інноваційних процесів і створення сприятливих умов для технологічного прогресу.

Забезпечення розвитку промислового сектора вимагає від підприємств як адаптації до нових економічних реалій, так і поточного перегляду їхніх стратегічних пріоритетів. Аналіз динаміки інноваційної активності

промислових підприємств в Україні засвідчує недостатню інтенсивність процесів технологічного оновлення, що обмежує можливості якісної модернізації виробництва, підвищення його ефективності та нарощування конкурентних переваг. Попри те, що впровадження інновацій є одним з основних інструментів формування конкурентоспроможності, цей вектор розвитку досі не займає належного місця в управлінських практиках підприємств.

Однією з визначальних причин такої ситуації є проблеми фінансового забезпечення інновацій у промисловому секторі. Обмеженість державних фінансових ресурсів, недостатність власного капіталу підприємств для здійснення технологічної модернізації та низький рівень розвитку альтернативних джерел фінансування значно ускладнюють реалізацію інноваційних стратегій. У цьому контексті першочергового значення набуває розроблення та впровадження ефективних фінансових механізмів, здатних забезпечити фінансування інноваційного розвитку промислових підприємств, що сприятиме зміцненню їхньої конкурентоспроможності й інтеграції в глобальні ринки високотехнологічної продукції.

У контексті військової агресії російської федерації проти України фінансові механізми підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств набувають ще більшої ваги. Війна спричинила значні економічні втрати, руйнування виробничої інфраструктури, скорочення інвестиційних потоків й обмеження доступу до традиційних джерел фінансування. Водночас посилюється потреба у модернізації вітчизняного промислового комплексу, розробці та впровадженні передових технологій, здатних забезпечити економічну стійкість і сприяти обороноздатності країни. Ключовим викликом стає пошук методів та інструментів залучення фінансових ресурсів для інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку промислових підприємств є предметом наукового інтересу таких дослідників, як Н. Буреннікова [1], Д. Крилов [2], В. Малиш [3], О. Михайлик

[4], О. Попело [5], Н. Руцишин [6] й інших. У їхніх доробках здійснено аналіз механізмів та моделей управління інноваційною діяльністю, досліджено її вплив на конкурентоспроможність та фінансову стійкість промислових підприємств. Особливу увагу вони приділили інвестиційно-інноваційному розвитку промислового сектору України в контексті сучасних викликів, зумовлених воєнним станом, нестабільністю фінансових ринків і трансформацією державної політики щодо підтримки інноваційної діяльності.

Розгляд фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств знайшов відображення в дослідженнях В. Волощук [7], М. Зозуляк [8], І. Колодяжної [9], С. Левицької [10], Н. Мамонтової [11] та інших. Ними вивчено джерела фінансування інноваційних процесів, визначено ключові проблеми залучення фінансових ресурсів для розвитку промислових підприємств, проаналізовано сучасні тенденції фінансування інноваційної діяльності в Україні. Особливі акценти науковці зробили на диверсифікації фінансових механізмів, ефективності використання державних і приватних інвестицій, а також впливі макроекономічних факторів на можливості залучення коштів для інноваційного розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті аналіз фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні в історичній ретроспективі та на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль у забезпеченні інноваційної діяльності промислових підприємств відіграють фінансові механізми їхньої підтримки, які охоплюють широкий спектр інструментів і методів фінансування, включаючи державні субсидії, податкові стимули, банківське кредитування, венчурне фінансування, міжнародні грантові програми, механізми державно-приватного партнерства. В умовах структурних змін в економіці та з огляду на необхідність технологічного оновлення особливої уваги потребує розширення доступу промислових підприємств до фінансових ресурсів, що сприятиме прискоренню інноваційних процесів і підвищенню ефективності виробничих систем.

Проте стан фінансування інноваційної діяльності в Україні характеризується низкою проблем, які уповільнюють розвиток науково-технологічного потенціалу промислових підприємств. Основними з них є недостатній рівень бюджетного фінансування, обмежена доступність довгострокових кредитних ресурсів, нерозвиненість інституту венчурного капіталу та низький рівень залучення прямих іноземних інвестицій. Значні ускладнення, спричинені воєнними діями, зумовили зростання макроекономічних ризиків і зниження привабливості інноваційних проєктів. Сукупність цих чинників створює загрози для розвитку високотехнологічних секторів економіки та гальмує процес модернізації промислового виробництва.

Удосконалення фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств вимагає комплексного підходу, який охоплює створення сприятливого ринкового середовища для залучення капіталу й активний розвиток альтернативних джерел фінансування, зокрема краудінвестингу та краудлендингу. Важливою є інтеграція України в міжнародні фінансові ринки, що забезпечує доступ до передових технологій і фінансування інноваційної діяльності. Формування ефективної фінансової інфраструктури сприятиме не лише активізації інноваційних процесів у промисловому секторі, а й зміцненню економічного потенціалу країни в сучасних умовах.

Спершу розглянемо фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні за 2000–2007 рр., яке відзначається суттєвими змінами, зумовленими як макроекономічними факторами, так і трансформацією державної політики у сфері інновацій (Табл. 1). Упродовж досліджуваного періоду спостерігалось поступове зростання витрат на інновації: якщо у 2000 р. вони склали 1,76 млрд грн, то у 2007 р. зросли в 10 разів до 10,82 млрд грн. Щоправда, структура фінансування демонструє залежність підприємств від власних коштів, частка яких склала в межах 70–80%, і низький рівень доступу до альтернативних джерел фінансування, таких як державні субсидії, венчурний капітал, міжнародні інвестиції тощо.

Таблиця 1. Витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування в Україні за 2000–2023 рр.

Роки	Витрати на інновації, тис. грн	У тому числі за рахунок							
		власних коштів підприємств		коштів державного бюджету		коштів інвесторів-нерезидентів		коштів інших джерел	
		тис. грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	тис. грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	тис. грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	тис. грн	у % до загального обсягу витрат на інновації
2000	1757149,2	1399343,9	79,6	7720,2	0,4	133055,0	7,6	217030,1	12,3
2001	1971356,6	1653985,5	83,9	55791,2	2,8	58545,8	3,0	203034,1	10,3
2002	3013846,2	2141818,5	71,1	45455,6	1,5	264119,2	8,8	562452,9	18,7
2003	3059849,0	2148413,6	70,2	92967,6	3,0	130019,1	4,2	688448,7	22,5
2004	4534617,6	3501451,2	77,2	63379,2	1,4	112431,1	2,5	857356,1	18,9
2005	5751562,9	5045390,9	87,7	28056,8	0,5	157939,8	2,7	520175,4	9,0
2006	6159950,4	5211354,0	84,6	114390,8	1,9	176195,5	2,9	658010,1	10,7
2007	10821016,6	7969681,5	73,7	144773,6	1,3	321759,3	3,0	2384802,2	22,0
2008	11994224,8	7263985,2	60,6	336954,5	2,8	115381,5	1,0	4277903,6	35,7
2009	7949907,9	5169379,5	65,0	127020,3	1,6	1512897,6	19,0	1140610,5	14,3
2010	8045495,2	4775235,7	59,4	87001,0	1,1	2411395,6	30,0	771862,9	9,6
2011	14333891,9	7585550,7	52,9	149169,4	1,0	56870,6	0,4	6542301,2	45,6
2012	11480562,8	7335852,7	63,9	224256,1	2,0	994783,7	8,7	2925670,3	25,5
2013	9562626,0	6973435,8	72,9	24659,6	0,3	1253193,0	13,1	1311337,6	13,7
2014	7695892,3	6540272,0	85,0	344063,7	4,5	138688,0	1,8	672868,6	8,7
2015	13813674,4	13427034,7	97,2	55141,2	0,4	58633,0	0,4	272865,5	2,0
2016	23229458,1	22035970,7	94,9	178965,0	0,8	23397,8	0,1	991124,6	4,3
2017	9117537,2	7704114,4	84,5	227290,5	2,5	107773,0	1,2	1078359,3	11,8
2018	12180072,5	10742013,4	88,2	639052,8	5,2	106949,4	0,9	692056,9	5,7
2019	14220905,2	12474922,7	87,7	556525,0	3,9	42452,9	0,3	1147004,6	8,1
2020	14406887,0	12297861,0	85,4	279540,0	1,9	125328,0	0,9	1704158,0	11,8
2021	10171650,0	8114664,2	79,8	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с
2022	7640459,9	6028144,2	78,9	258042,0	3,4	31688,9	0,4	1322584,8	17,3
2023	6989180,0	5713271,7	81,7	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с

Джерело: сформовано на основі даних Державної служби статистики України.

Державне фінансування інноваційної діяльності за 2000–2007 рр. залишалося нестабільним і незначним. У 2000 р. частка коштів з державного бюджету в загальному обсязі витрат на інновації становила лише 0,4%, а в 2007 р. – 1,3%, що вказує на недостатню підтримку з боку держави. Інвестиції нерезидентів, які могли б потенційно стимулювати інноваційний розвиток, також залишилися обмеженими, збільшуючи незначними темпами: з 7,6% у 2000 р. до 3,0% у 2007 р. Це свідчить про низьку привабливість вітчизняного промислового сектора для іноземних інвесторів та наявність бар'єрів, які перешкодили активному залученому капіталу на початковому етапі ринкових трансформацій.

Разом з тим, частка фінансування з інших джерел, включаючи міжнародні гранти, інноваційні фонди та програми, суттєво зросла наприкінці аналізованого періоду, досягнувши 22,0% у 2007 р. порівняно з 12,3% у 2000 р. Це характеризує певні позитивні зрушення у фінансовій підтримці інновацій, хоча основне фінансове навантаження залишився на самих підприємствах. Загалом, при зростанні абсолютних показників витрат на інноваційну діяльність її фінансове забезпечення протягом 2000–2007 рр. залишилося недостатнім, що не стимулювало динаміку технологічного розвитку промислових підприємств й обмежувало їхню конкурентоспроможність на ринку.

Глобальна економічна криза 2008–2009 рр. мала руйнівний вплив на світову економіку й стала серйозним випробуванням для України, виявивши вразливість її економіки до зовнішніх шоків. Наслідком цього було сповільнення темпів економічного зростання, скорочення обсягів промислового виробництва та зниження інвестиційної активності. В умовах нестабільності витрати на інноваційну діяльність промислових підприємств, хоча й залишалися на відносно високому рівні, зазнали суттєвих структурних трансформацій: у 2008 р. спостерігалось зростання витрат на інновації до 11,99 млрд грн, що на 10,4% перевищували за 2007 р., проте вже у 2009 р. цей показник скоротився до 7,95 млрд грн (Табл. 1).

Також зазнала змін структура джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств. Якщо у 2007 р. їх власні кошти склали 73,7% від загального обсягу витрат, то у 2008 р. спостерігалось скорочення до 60,6%, а у 2009 р. – до 65,0%. Дана динаміка зумовлена обмеженням доступу до зовнішніх джерел фінансування, зокрема кредитних ресурсів та іноземних інвестицій. У 2008 р. відбулося збільшення частки фінансування з інших джерел, що досягло 35,7%. Водночас обсяги державного фінансування залишалися на низькому рівні й становили 2,8% у 2008 р. та 1,6% у 2009 р., що свідчить про недостатню роль держави у підтримці інноваційного розвитку підприємств.

Період 2010–2013 рр. для економіки України характеризувався її поступовим відновленням. Попри нестабільність зовнішнього середовища, економічна ситуація в країні продемонструвала позитивні тенденції, що відобразилося на динаміці фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств. У 2010 р. загальні витрати на інновації склали 8,05 млрд грн, а до 2013 р. цей показник склав 9,56 млрд грн (Табл. 1). Однак зі зростанням абсолютних значень, темпи інноваційного розвитку залишилися недостатніми, що було зумовлено низкою системних проблем, серед яких обмеження доступу до фінансових ресурсів, низька ефективність державної підтримки та нестабільність макроекономічного середовища.

Структура фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств у цей період продемонструвала залежність від власних коштів. У 2010 р. частка самофінансування склала 59,4%, проте у 2013 р. зросла до 72,9%. Державне фінансування залишалось низьким: у 2010 р. частка склала 1,1%, а в 2013 р. – 0,3%. Водночас обсяги залучених іноземних інвестицій значно зросли: у 2010 р. становили 30,0%, у 2011 р. – 0,4%, а у 2013 р. – 13,1%. Така нестабільність інвестиційного потоку відображала загальні економічні ризики, пов'язані з політичною невизначеністю, низькою інвестиційною привабливістю країни та слабким розвитком венчурного фінансування.

Період 2014–2019 рр. для економіки України був визначений глибокими структурними змінами, спричиненими анексією Криму, антитерористичною операцією на Донбасі та загальним загостренням геополітичної ситуації. Втрата частини території та виробничих потужностей, скорочення зовнішніх інвестицій і загальна макроекономічна нестабільність негативно позначилися на фінансуванні інноваційної діяльності промислових підприємств. У 2014 р. витрати на інновації становили 7,7 млрд грн, що характеризує значне скорочення порівняно попередніми роками (Табл. 1). Щоправда, у 2015 р. цей показник збільшився до 13,81 млрд грн, що стало результатом адаптації підприємств до тогочасних економічних реалій.

Структура фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств зазнала змін: частка власних коштів у 2014 р. склала 85,0%, а у 2015 р. – вже 97,2%, а частка державного фінансування залишилася вкрай низькою (0,4% у 2015 р.). Починаючи з 2016 р. ситуація почала дещо стабілізуватися й витрати на інновації суттєво зросли, досягнувши 23,23 млрд грн, хоча фінансування залишалося незбалансованим – 94,9% коштів підприємства покривали власним ресурсом. Частка залучених коштів міжнародних інвесторів та інших джерел залишилася вкрай низькою, що свідчило про збереження інвестиційних ризиків через триваючий збройний конфлікт.

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на інноваційну діяльність промислових підприємств, створивши додаткові бар'єри для фінансування технологічного розвитку. Попри зростання потреб у цифрових технологіях, автоматизації виробництва та переході до нових бізнес-моделей, інвестиції в цю сферу залишилися недостатніми через економічну нестабільність та низьку інвестиційну спроможність підприємств. Відсутність комплексної державної стратегії підтримки інновацій в умовах пандемії, обмеження бюджетного фінансування та скорочення іноземних інвестицій призвели до зниження темпів технологічного оновлення, що мало довготривалі наслідки для конкурентоспроможності промислового сектору.

Нинішній період є одним з найскладніших в історії незалежної України через повномасштабне військове вторгнення російської федерації, яке спричинило значні економічні втрати, руйнування виробничої інфраструктури та різке скорочення інвестиційної активності. У 2022 р. загальні витрати на інноваційну діяльність промислових підприємств скоротилися до 7,64 млрд грн, що було найнижчим показником за останнє десятиліття (Табл. 1). Основним джерелом фінансування залишилися власні кошти підприємств (78,9%), тоді як державна підтримка зросла до 3,4%. Водночас обсяг іноземних інвестицій залишився критично низьким (0,4%), що цілком логічно демонструє зниження довіри міжнародних інвесторів до вітчизняної економіки в умовах війни.

Внаслідок військової агресії російської федерації відбулася трансформація фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств. Підприємства були змушені переорієнтувати наявні ресурси на забезпечення операційної стійкості, адаптацію до нових логістичних ланцюгів та відновлення пошкоджених виробничих потужностей. Втрата ключових промислових регіонів, включаючи значну частину металургійної та машинобудівної інфраструктури в східних та південних областях України, погіршила ситуацію. У цих умовах спостерігалось посилення ролі міжнародної допомоги та програм відновлення, що дещо компенсувало дефіцит фінансових ресурсів.

За останні роки інноваційна активність промислових підприємств України зазнала регресу, досягнувши одного з найнижчих рівнів за досліджуваний період (Табл. 2). Якщо у 2022 р. кількість впроваджених видів інноваційної продукції становила 2347 одиниць, то у 2023 р. цей показник зріс до 2715 одиниць. Попри позитивну динаміку, рівень інноваційної діяльності можна порівняти з кризовими періодами, зокрема з глобальною економічною кризою 2008–2009 рр., коли кількість упроваджених інновацій становила 2446 і 2685 одиниць відповідно. Це свідчить про системні проблеми у фінансуванні та реалізації інноваційних проєктів в умовах воєнної агресії, що створює перешкоди для промислового розвитку України.

Таблиця 2. Кількість впровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами в Україні за 2000–2023 рр.

Роки	Кількість упроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг), усього	З них	
		нових для ринку	упроваджених машин, обладнання
2000	15323	...	631
2001	19484	...	610
2002	22847	...	520
2003	7416	...	710
2004	3978	...	769
2005	3152	...	657
2006	2408	...	786
2007	2526	...	881
2008	2446	840	758
2009	2685	719	641
2010	2408	606	663
2011	3238	900	897
2012	3403	672	942
2013	3138	640	809
2014	3661	540	1314
2015	3136	548	966
2016	4139	978	1305
2017	2387	477	751
2018	3843	968	920
2019	2148	418	760
2020	4066	691	647
2021	1756	375	689
2022	2347	405	420
2023	2715	437	488

Джерело: сформовано на основі даних Державної служби статистики України.

В умовах воєнного стану інноваційна діяльність промислових підприємств в Україні зазнала змін у напрямку забезпечення обороноздатності та адаптації економіки до нових викликів. Особливістю сучасних реалій є інтеграція інновацій у державну стратегію, орієнтовану на стимулювання науково-технічного прогресу в критично важливих секторах, зокрема в ракетобудуванні, розробці безпілотних авіаційних та водних систем, виробництві боєприпасів тощо. Така орієнтація інноваційного процесу потребує синергії між бізнесом, державою, військово-промисловим комплексом і науково-дослідними установами, а також ефективної мобілізації фінансових ресурсів.

Серед сучасних інструментів мобілізації фінансових ресурсів для забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств необхідно виділити похідні форми краудфандингу. Краундівестинг забезпечує залучення

коштів від приватних та інституційних інвесторів у обмін на прибуток або право на участь у майбутніх доходах компанії. Цей механізм є ефективним для промислового сектора, що потребує значних вкладень у технологічну модернізацію, розробку інноваційних рішень і розширення виробництва. На відміну від традиційного венчурного фінансування, краундвестинг дозволяє залучати кошти від великої кількості інвесторів, зменшуючи залежність від великих капіталовкладень і кредитних ресурсів.

В умовах післявоєнної відбудови України краудінвестування дозволить промисловим підприємствам не лише акумулювати необхідні фінансові ресурси, а й залучати стратегічних інвесторів, які можуть виступати каталізаторами розвитку бізнесу, сприяючи інтеграції інноваційних технологій та розширенню ринків збуту. Використання цього інструменту забезпечить підприємствам доступ до інноваційних технологій, сприятиме диверсифікації джерел фінансування та підвищенню конкурентоспроможності. Водночас ефективність краудінвестингу потребує високого рівня прозорості фінансових операцій, підтримки стандартів корпоративного управління та впровадження механізмів мінімізації ризиків, пов'язаних з багатоканальним фінансуванням.

Іншим новим інструментом мобілізації фінансових ресурсів є краудлендинг. На відміну від краундвестингу, він базується на принципах класичного кредитування, надаючи промисловим підприємствам альтернативний спосіб фінансування інноваційної діяльності без залучення банківських установ. Краудлендинг дозволяє підприємствам диверсифікувати джерела фінансування, зменшити залежність від банківських кредитів та отримати доступ до капіталу на гнучких умовах. Для інвесторів це можливість отримати вищу дохідність у порівнянні з традиційними фінансовими інструментами, а також легко підтримати розвиток інновацій у промисловому секторі.

Краудлендинг є особливо актуальним для малих і середніх підприємств, які в умовах сучасних економічних реалій часто стикаються з обмеженнями у доступі до банківського кредитування, що може бути зумовлено жорсткими вимогами до застави або недостатньою кредитною історією. Водночас

краудлендинг не позбавлений багатьох недоліків. Зокрема, процентні ставки за позиками можуть перевищувати банківські, а підприємства несуть повну відповідальність за несвоєчасне погашення боргу. Але за умови раціонального управління та прозорості кредитної політики, краудлендинг може стати ефективним інструментом для фінансування інновацій, сприяючи технологічному розвитку, модернізації тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Аналіз фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні в історичній ретроспективі та на сучасному етапі дав змогу зробити такі висновки:

1. Попри зростання загальних витрат, фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні залишилася незбалансованим. Економічні кризи, збройні конфлікти та інші виклики створили бар'єри для інноваційного розвитку, обмежуючи можливості підприємств щодо впровадження нових технологій та модернізації виробництва. Відсутність державної стратегії підтримки інновацій, а також низька інвестиційна привабливість країни дестимулювали темпи технологічного оновлення. У цих умовах актуальним є пошук ефективних фінансових механізмів, спрямованих на стимулювання інноваційного розвитку і створення сприятливого середовища для розвитку промислового сектора України.

2. В умовах воєнного стану інноваційна діяльність промислових підприємств є ключовим фактором зміцнення обороноздатності та економічної стійкості країни. Розвиток критично важливих технологій, зокрема у військово-промисловому комплексі, енергетичній безпеці та багатьох інших сферах потребує комплексного підходу до використання фінансових механізмів їх підтримки. Використання традиційних інструментів і методів фінансування, включаючи державні субсидії, податкові стимули, банківське кредитування, венчурне фінансування, міжнародні грантові програми, механізми державно-приватного партнерства тощо, сприятиме прискоренню технологічного розвитку та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств.

3. Такі форми краудфандингу, як краудінвестинг і краудлендинг, є перспективними інструментами мобілізації фінансових ресурсів для забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств України, особливо в умовах післявоєнної відбудови. Вони дають змогу диверсифікувати джерела фінансування, розширити доступ до капіталу та прискорити технологічну модернізацію. Водночас ефективне використання цих механізмів потребує забезпечення високого рівня фінансової прозорості, підтримки стандартів корпоративного управління та впровадження інструментів мінімізації ризиків, що дозволяють підвищити конкурентоспроможність підприємств та забезпечувати їхній розвиток.

Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на розробку адаптивних і гнучких фінансових моделей, здатних забезпечити стабільний розвиток інноваційного середовища в Україні в умовах післявоєнного відновлення. Ці моделі повинні враховувати сучасні реалії, що характеризуються високим рівнем невизначеності, нестабільності економічної ситуації, значними ризиками через руйнування інфраструктури, економічні та інші втрати. Крім того, вони мають підтримувати швидке відновлення національної економіки та сприяти технологічній трансформації промислового сектору.

Література

1. Буреннікова Н. В., Віштак І. В. Деякі аспекти стратегічного управління інноваційним розвитком промислових підприємств у контексті діджиталізації. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 1. С. 22–31.

2. Крилов Д. Інноваційна діяльність підприємства: місія, завдання та особливості організації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 1 (33). С. 7–14.

3. Малиш В. В., Самойлович О. І. Інноваційний розвиток як фактор забезпечення економічної безпеки промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 1 (37). С. 81–89.

4. Михайлик О., Бірак Є. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86>.

5. Попело О., Кривко Д. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах циркулярної економіки. Науковий вісник Полісся. 2024. Вип. 1 (28). С. 458–469.

6. Руцишин Н. М., Грицак О. С., Ногінова Н. М. Інвестиційно-інноваційний розвиток вітчизняних підприємств в умовах сучасних викликів і загроз. Академічні візії. 2024. Вип. 29. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/950>.

7. Волощук В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств. Сталий розвиток економіки. 2019. № 4 (45). С. 112–119.

8. Зозуляк М. Проблеми фінансового забезпечення інноваційних процесів. Економіка та суспільство. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-87>.

9. Колодяжна І. В., Борблік К. Е. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 9. С. 448–453.

10. Левицька С. О., Полюхович М. Д. Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні. Наукові записки Національного університету «Острозька академія», Економіка. 2017. № 4(32). С. 55–58.

11. Мамонтова Н. А., Іванчук Н. В. Сучасні тенденції фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2022. № 28. С. 129–139.

References

1. Buriennikova, N. V. and Vishtak, I. V. (2024), “Some aspects of strategic management of innovative development of industrial enterprises in the context of digitalization”, *Innovation and Sustainability*, vol. 1, pp. 22–31.

2. Krylov, D. (2023), “Innovative activity of the enterprise: mission, tasks and organizational features”, Problems and Prospects of Economics and Management, vol. 1 (33), pp. 7–14.
3. Malysh, V. V. and Samoylovych, O. I. (2024), “Innovative development as a factor in ensuring the economic security of industrial enterprises”, Problems and Prospects of Economics and Management, vol. 1 (37), pp. 81–89.
4. Mykhailyk, O. and Birak, Ye. (2023), “Investment and innovation activities of enterprises under martial law”, Economy and Society, vol. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86>.
5. Popelo, O. and Kryvko, D. (2024), “Strategic priorities of innovative development of industrial enterprises in the context of the circular economy”, Scientific Bulletin of Polissia, vol. 1 (28), pp. 458–469.
6. Rushchyshyn, N. M. and Hrytsak, O. S., Nohinova, N. M. (2024), “Investment and innovation development of domestic enterprises in the conditions of modern challenges and threats”, Academic Visions, vol. 29, available at: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/950> (Accessed 05 March 2025).
7. Voloshchuk, V. (2019), “Sources of financing innovative activity of enterprises”, Sustainable Economic Development, 4 (45), pp. 112–119.
8. Zozuliak, M. (2022), “Problems of financial support for innovation processes”, Economy and Society, vol. 42. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-87>.
9. Kolodiazhna, I. V. and Borblik, K. E. (2017), “Sources of financing innovative activity of enterprises in Ukraine”, Economy and Society, vol. 9, pp. 448–453.
10. Levytska, S. O. and Poliukhovych, M. D. (2017), “Sources of financing innovative activity in Ukraine”, Scientific Notes of Ostroh Academy National University, vol. 4 (32), pp. 55–58.
11. Mamontova, N. A. and Ivanchuk, N. V. (2022), “Current trends in financing innovative activities of industrial enterprises of Ukraine”, Problems of Innovation and Investment Development, vol. 28, pp. 129–139.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2025 р.